СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. — Ч. 122. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 27-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 122. Jersey City, N. J., Thursday, May 27, 1937. THREE CENTS

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА БЕЗПОЩАДНУ БОРОТЬБУ ПРОТИ ПРОМИСЛОВИХ ЮНІЙ

СИНСИНАТІ.—Спеціяльна конференція Американської Федерації Праці, скликана для вирішення спору з Комітетом для Промислової Організації, постановила піти проти нього на безпощадну боротьбу, ухвалюючи постанову про організування юній у всіх промислах, у котрих є вже юнії, приналежні до Комітету. Здається, що Федерація Праці буде старатися добути для себе передівсім копальняних робітників, що зорганізовані в майнерську юнію, на чолі котрої стоїть Джан Луис, предсідник Комітету для Промислової Організації.

ВЕЛИКИЙ СТАЛЕВИЙ СТРАЙК.

КАНТОН (Огайо).—Сталеві робітники фабрик підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен", звязані з Комітетом для Промислової Організації, вийшли на страйк.

Від опівночі під фабриками підприємства стоять пікети, числом коло 500 осіб, і не пускають страйколомів до фабрик.

Вийшли теж на страйк робітники фабрик цього підприємства в Масилоні.

ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ ФОРДОВИХ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен).—Юнія автомобільних робітників „Юнайтид Автомобіл Воркерс оф Америка" збирається зорганізувати робітників фабрик Форда домаганнями 6-годинного дня праці та мінімальної заплати в сумі 8 долярів на день.

Відкриваючи в місті другий офіс, юнія проголосила клич: „Юніонізм, не фордизм".

РОЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ У БОРОТЬБІ ЮНІЙ.

НЮ ЙОРК. — У боротьбі двох юній омнібусових робітників, з котрих одна звязана з Американською Федерацією Праці, а друга з Комітетом для Промислової Організації, ця остання закидує першій, що омнібусові підприємці піддержують її проти юнії Комітету для Промислової Організації. Каже предсідник юнії Комітету для Промислової Організації, що підприємці дають по 800 долярів денно на поборювання страйку, зарядженого Комітетом.

ЗА ПОШИРЕННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ СТАРИХ ЛЮДЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Ще не минула доба від признання закону про суспільне забезпечення згідно з конституцією, а в конґресі вже вироблено пляни на поширення суспільного забезпечення на старі особи коштом півтертя міліона долярів.

ДОПУСКАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ВІДЛОЖЕННЯ ПЛЯНУ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.

ВАШИНҐТОН. — Ліберальніші рішення найвищого суду Злучених Держав сильно ослабили кампанію прихильників уряду за реформу суду. Навіть провідники цих прихильників рахуються тепер з можливістю відложення пляну судової реформи до наступної сесії конґресу.

КОНҐРЕС ПРОТИ ЩАДНИЧОЇ ПОЛІТИКИ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Політика ощадности, проголошена президентом Рузвелтом, не знаходить великого послуху серед членів конґресу. Конґрес ухвалює на преріжні допомогові цілі суми, багато вищі від тих, які президент передбачив.

Конґрес уже визначив на цілі допомоги 505 міліонів долярів. Через те межа 1,500 міліонів, котру поставив президент, покажеться рішучо занизькою.

ПОСТУП ЛЕТНИЧОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

ПОРТ ВАШИНҐТОН (Лонг Айленд). — До місцевого порту прилетів з острова Бермуди літак підприємства „Пан Америкен Ервейз енд Імпіріел Ервейз", що відбував пробний лет для усталення можливости правильного летничого получення між Ню Йорком і Бермудою.

Літак відбув подорож за півшоста години. З огляду на вдалість пробного лету підприємство сподівається відкрити правильне літання між цими точками вже в найближчім місяці з двома вилетами на тиждень.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЕКСПОРТ ГЕЛІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, щоб конґрес дозволив продавати за границю незапальний ґаз гелій для наповнювання бальонів.

Сенатор Джансон виступив проти цеї думки на цій основі, що чужі держави хочуть дістати цей ґаз передівсім для военних цілей.

БИТВА ПОЛІЦІЇ З ФАЛЬШІВНИКАМИ ГРОШЕЙ.

ГАВАНА. — У боротьбі між поліцією й фальшівниками грошей убито: 3 фальшівників і ранено 2 поліцаїв. Поліція вживала машинових крісів.

ХОТІЛИ ПЕРЕНЕСТИ ПЯТЕРНЯТКА ДО КАСА ЛОМА.

Одним голосом більшости контрольна рада у Торонті відкинула законопроєкт перенести за згодою уряду пятернятка Діон що Торонта до славного замку Каса Лома. Каса Лома це „білий слон" Торонта і місто не знає, що з ним вдіяти. Є це найкращий замок на континенті, побудований сер Пелатом. Замок коштував два міліони долярів. Коли податки стали надто великі, сер Пелат зрікся замку і він тепер стоїть пусткою. Міська рада попала тепер на плян дістати до замку пятернята, щоб стягнути до Торонта туристів. Але з уваги на те, що потрібно було видати $100,000 на відновлення замку, посадник Робінс і два контрольори спротивились тому внесенню.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ ЛЮДЕЙ.

Віднедавна деякі держави запровадили в себе всякі закони, що мають на меті поправити стан здоровля і моралі населення. Ті закони передбачають і т. зв. „стерилізацію" шкідливих для публичного здоровля і моралі осіб.

Стерилізацією називають таку операцію на тілі даної особи, що позбавляє її можливости запліднення, чи то бути заплідненою. Мужчин позбавляють цієї можливости, підвязуючи їм насінні проводи, якими виходить насіння до сечової цівки, а жінкам підвязують подібні проводи, що ними дістаються яєчка до матиці.

Перший закон про стерилізацію люди видали в Америці, а в 1928 р. в Швайцарії. Потім їх видали в Данії, Німеччині, Швеції, Норвеґії, Фінляндії. Одначе їх пристосовують ріжно, бо коли в Данії стерилізовано дотепер усього 45 осіб, то в Німеччині від 1934 р. дотепер стерилізовано аж 200 тисяч осіб.

В Европі виконують стерилізацію на просьбу даної особи, а в Німеччині існує ще й примус позбавляти розродчих здібностей особи, що їх вважають за „суспільний тягар". Спеціяльно зачисляють тут людей, обтяжених дідичними хоробами. Про стерилізацію рішає спеціяльна комісія, зложена з суддів та лікарів, а переводять її в шпиталях.

Треба зазначити, що стерилізація позбавляє пацієнтів лише спромоги запліднювати, а не самої сексуальної функції. Зовсім позбавлені спромоги запліднювати і сексуальної функції є тільки особи по т. зв. „кастрації". Ця операція полягає на позбавленні даної особи її полових залоз — у мужчин ядер, а в жінок яйників. У кастрованих осіб зникає зовсім половий гін і нидіє полове життя. Кастрацію застосовують тепер у Німеччині лише супроти тяжких сексуальних злочинців, що загрожують публичній безпеці.

ГІМНАЗИСТ УТІК ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

Варшавські часописи повідомляють, що в Холмщині усунули зі шкіл кількох учнів за комунізм. Один з них, гімназист-жид Кратка, втік до СССР.

КРИТИКУЄ КОРОЛІВСЬКІ ПАРАДИ.

Лідер англійської опозиції Клемент Атлі, виголосив в англійськім парляменті промову, в якій гостро скритикував ті англійські круги, які надають королівським парадам занадто великої помпи й стараються зробити з короля якесь божество. Він назвав таке обожання короля вульгарною шопкою, яка самому королеві приносить шкоду.

ЯК СУДЯТЬ У „РАЮ".

Славний французький письменник Джорджелес описує як очевидець, що недавно вернувся з большевії, ось які факти з совєтського судівництва:

Малий хлопець підробив підпис на т. зв. трудовій картці. Йому оповіщують пять літ тюрми. Він голосно заплакав. Чекісти виволікають його з салі.

Перед суд привели бабусю за жебрання. Вона така перелякана, що не годна відповісти ні на одно питання. Присуд: Два роки тюрми за „нищенство".

Старий мужик у тулубі, з зеленими очима, згорблений, вихудлий. Обвинувачують його ні менше ні більше, тільки за спекуляцію. Показується, що в нього знайдено 10 кусничків якоїсь матерії. Суд був для нього ласкавий: два роки тюрми.

В Самарі „спекулянта" такого самого покрою, в котрого домі знайшли 8 шпульок ниток, засудили на десять літ, а його жінку на смерть, бо вона більше з нитками має до діла.

Більше як на десять літ не засуджують, бо такий — кажуть — що варт більше, повинен уже бути розстріляний. І дійсно розстрілюють.

ДВАЦЯТЬ СТОЛІТЬ НА ДНІ МОРЯ.

Товариство, яке займається розшуками потоплених скарбів, приступило саме тепер до нової праці на північному побережжі Африки. Ще у 86 р. перед Христом затонув підчас бурі в цім місці римський корабель, який віз з Піренеїв до Італії дорогоцінний вантаж — мармурові статуї, вази та ріжні речі з бронзу. Римський корабель затонув — як подають старинні автори — оподалік нинішньої туніської пристані Мадії. В 1907 році туземець нурець зовсім припадково натропив підчас розшуків губок на останки затопленого корабля. Від цієї пори кілька разів намагались нурці роздобути дещо з затоплених скарбів. Видобули чимало вартісних предметів, що їх зберігають тепер у міськім музеї Тунісу. В 1913 р. перервали ці підморські роботи і щойно тепер відновило згадане товариство заходи, щоб видобути цілий затоплений корабель із дна моря, де він перележав 20 століть.

СТРАЙК АРТИСТІВ.

Торонтонські комерційні артисти, числом 250 осіб, обєднані в юнії, вийшли на страйк, домагаючись мінімальної платні у висоті 40 долярів на тиждень й двотижневих вакацій.

ЗАСІДКА НА ТОРБИНКАРЯ.

Довший час на Волі в Варшаві нападав якийсь бандит на переходячі жінки, бив по голові, а рівночасно ґрабив торбинки. Останніми часами одної днини він напав кілька разів, так, що поліція рішила владила на нього засідку. Вислали на Волю молоду поліційну аґентку, що проходжувалася з торбинкою в руці. За нею стежили поліцаї. Засідка вдалася. Бандит напав на аґентку, вдарив її в голову й відібрав торбинку. Та зараз його схопили поліцаї. Виявилося, що це Фелікс Пажинський, нотований за розбій.

ЩО МОЖЕ ЧОЛОВІК ЗІСТИ.

В англійському містечку Честер помер 28-літній парубок на рідку недугу. Він мав повсякчас враження, що мусить зїдати тверді та гострі предмети, щоб не був голодний. Пив оцет, зїдав ключі, шрубки та цвяхи. Коли його взяли до шпиталю, лікарі не вірили, що людина може жити з таким музеєм у череві. В ньому знайшли 218 цвяхів і шрубок, 37 ґрамофонових голок, 45 усяких шпильок, 12 перстенів, 2 гачки, 5 чайних ложечок, 3 вилки, 8 корків, 3 ножики, 4 ключі, 1 кран, 1 патрон, 1 шилінґ, 6 мідяків, 36 шрубок і ще.. 117 металевих дрібниць. Усе це разом важило 2 кільо. Парубок мав вічну спрагу і „трубів" оцет. Хто не вірить англійським ґазетам, нехай поїде до Честер, де в місті за виставовою шибою всі ці предмети лежать як документ сили людського шлунка.

ҐУМОВІ ПОНТОНИ.

Італійські відділи саперів почали вживати ґумових понтонів-човнів. Спеціяльно побудовані ґумові понтони є незвичайно практичні, легкі й поворотні, так, що переправи через ріку можуть відбуватися в рекордовому часі. Переправи можуть відбуватись повними лавами. Сфорсування ріки Тибру виказало незвичайну справність тих відділів, які вживали ґумових понтонів. Понтони з ґуми доставляє одна фабрика з Торіно, яка продукує спеціяльно понтони для більших і менших відділів.

САМОГУБСТВО В КОСТЕЛІ.

У вірменському костелі в Бережанах повісився костельний помічник, Станислав Федуневич, літ 60. Самогубець залишив замкнений лист. Його передали владі. Причини самогубства досі не устійнили. Спрофанований костел будуть знову посвячувати.

ПОЛІЦІЙНІ КОНІ НА ҐУМАХ.

У Варшаві підкували на пробу поліційні коні ґумовими підковами. Проба дала знаменитий вислід. Коні не ховзаються й не спричиняють гомону на вулиці. Ґумова підкова є тріваліша, бо витримує три місяці, а залізна вже по місяцеві стирається. На закінчення проб перевели раннім ранком шаржу на Мазовецькій вулиці, що є покрита асфальтом. Коні пігнали ґальопом і не спотикнулися, а сплячі по мешканнях люди навіть не чули ґальопади.

ІТАЛІЙЦІ БЕРУТЬСЯ ДО СВОЇХ ЖИДІВ

РИМ. — Італійські часописи почали друкувати на адресу італійських жидів перестороги, щоб вони не виступали проти фашизму, а щоб впряглися до нього і разом з італійцями будували італійську державу. Також ті часописи перестерігають жидів, щоб вони не виступали проти Німеччини, яка є тепер союзницею Італії. У них пишеться: „Жиди мусять публично заявитися ворогами інтернаціоналу, масонства й інших підпольних сил; а передівсім мусять відректися антифашистівського ґебраїзму, або мусять зректися італійського горожанства й опустити край". В іншому місці пишеться: „Ми не припускаємо, щоб наші жиди мали ту саму ментальність, що їх співвизнавці, які викликували еспанські страхіття, французькі заколоти і совєтське пекло".

ЧЕРГОВИЙ БУНТ СЕРЕД ЧЕРВОНИХ В ЕСПАНІЇ.

ПЕРПІНЯН (Франція).—Серед еспанських червоних вибух черговий кривавий бунт, який викликали анархісти, подібно, як вони це кілька тижнів тому зробили в Барсельоні. Цей раз бунт вибух у містечку Барбастро, що має біля 8,000 мешканців. Анархісти повбивали всіх представників влади і самі захопили владу в руки. Лівий еспанський уряд післав туди свої війська, щоб здавити бунт. Дотепер анархісти змасакрували біля сто людей.

БРИТІЙСЬКА ІМПЕРІЯ КОНСОЛІДУЄТЬСЯ.

ЛОНДОН.—Премієри британських домінії, Канади, Австралії, полудневої Африки, Нової Зеляндії й інших, мали з англійськими міністрами нараду, у висліді якої вони погодилися створити міждомініяльний комітет, що гармонізував би виріб зброї й амуніції, а також витвір харчів та інших потрібних продуктів у часі війни. Міністер Іден переконав їх, що на випадок війни небезпека грозить в однаковій мірі матерньому краєві, як і домініям. У деяких випадках домініям грозить навіть більше ніж Англії. Супроти цього всі поодинокі краї британської імперії мусять консолідуватись і разом плянувати способи ділання й оборони.

ІРЛЯНДЦІ ХОЧУТЬ МАТИ СВОГО КОРОЛЯ.

ДУБЛІН. — В ірляндських часописах появився проект одного ірляндського парляментарного посла, Алістра Мекейба, в якому автор пропонує покликати на голову ірляндської держави наймолодшого брата британського короля, князя Кенту, і в той спосіб зірвати зовсім з британською короною, а започаткувати свою власну.

КОРОЛЬ З КОРОЛЕВОЮ ОБІДАЮТЬ У БОЛДВИНА.

ЛОНДОН.—Англійський премієр Болдвин, який небаром уступає з премієрства і передає його Невілеві Чемберленові, дав свій останній офіційний обід, на який запросив знатних гостей, між ними королівську пару. Король і королева приняли запрошення і приїхали до дому свого премієра. Це був гарний і теплий день, тому король приїхав без капелюха і без плаща. Крім королівської пари були ще там також премієри всіх доміній, а також лідер англійської опозиції, Клемент Атлі, який пару днів тому виголосив був у парляменті промову, кажучи, що це є нерозумно так ідеалізувати короля. Клемент Атлі, в ролі лідера опозиції, цілий час критикував поступки уряду Болдвина за часів його урядування. Проте між ними був настрій дуже щирий і веселий.

СВІТОВА ВИСТАВА В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Тут відкрили світову виставу, до якої Франція приготовлялася кілька літ. Багато будинків ще не укінчені й вистави не упорядковано. Також не знають, скільки людей відвідало виставу першого дня, бо всі „перелази", що числять відвідувачів, не працювали.

БЕРЛІН.—Німецька влада обмежила виїзд своїх горожан на паризьку виставу. Дозвіл на виїзд дістануть тільки ті німецькі горожани, що відносяться добре до гітлерівського режіму. Німецький уряд побоюється, що ворожі елементи готові використати цю виставу, щоб навязати звязки для боротьби з гітлерівською владою. Також уряд боїться, що жиди готові вивозити масово своє майно за границю.

НІМЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПЕРЕД ВАТИКАНОМ.

БЕРЛІН.—Німецький уряд вніс у Ватикані формальний протест проти виступів шікаґовського кардинала Мунделайна, в яких названий кардинал образив тяжко Гітлера і міністра пропаґанди Ґебельса. Рівночасно більшість німецької преси накидається гострими словами на католицизм та в деяких випадках не щадить самого папи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАХОВАЙТЕ ПАМЯТКУ

Як це було, коли ми покидали рідну землю, які були тоді наші почування і надії, й що нас стрінуло тут на американській землі, коли ми тут шукали кращої долі, — певно цікавить ледве чи не кожного нашого іміґранта. Але не кожний здає собі справу з цього, що все те є зібране в „Пропамятній Книзі", виданій У. Н. Союзом з нагоди святкування 40-ліття його праці для добра нашої іміґрації й української справи взагалі. Крім цього є в тій Книзі ще багато такого ріжноманітного матеріялу, в якім кожний знайде щось таке, що буде йому мило прочитати, бо нагадає йому те, що він сам переживав, чи передумував.

Досі розійшлося вже понад 3,000 примірників цієї „Пропамятної Книги". Розійшлися вони без того, що ми називаємо „пропаґандою". А це значить, що Книгу стрінуло наше членство й громадянство прихильно. Покищо ми здержувалися з переданням голосів наших визначних громадян чи членів, якими вони висказували свої думки з нагоди появи „Пропамятної Книги". Ми ждали, що скажуть у цій справі делеґати, вислані на конвенцію У. Н. Союзу, бож Книга видана за гроші У. Н. Союзу, і тому голос конвенції, як найвищого тіла нашої орґанізації, мусів бути для нас рішальним і в цій справі. А тепер і ця справа вирішена, бо „Пропамятна Книга" знайшла й на конвенції загальне признання. Значить, нам треба тепер пригадати відділовим урядникам, щоб подбали, щоб ця наша культурна памятка, яка знайшла прихильну оцінку тут і в старім краю, знайшлася якнайскорше в першу чергу в хатах нашого членства.

Памятаймо, що „Пропамятна Книга" це велика дорогоцінність, бо в ній зібрані памятки, дорогі нашому серцю. З цеї Книги видніє наш розум, з неї бє наше серце. Без неї не зможе тепер обійтися ні один свідомий громадянин, коли схоче говорити чи щось писати про наші справи в Америці, про думки і почування американських українців. В цій Книзі знайдуть багато матеріялу ті, що дорожать У. Н. Союзом, що їм дорога наша „Свобода". З цеї „Пропамятної Книги" вони дізнаються, яким великим добром були і далі є для української іміґрації й для української справи наш У. Н. Союз і наша „Свобода". Вчитуючись у „Пропамятну Книгу", вони наберуть нового запалу до нової праці для У. Н. Союзу, як теж зрозуміють, якою великою силою може стати правдиво народня установа, якщо вона є не тільки побудована на демократичних засадах, але якщо в ній ці демократичні засади справді здійснюються, себто, коли в цій установі ніхто інший, а тільки нарід рядить і заважує.

„Пропамятну Книгу" видано в стільки примірниках, щоб їх стало принаймні для найсвідомішої частини нашої іміґрації. Та заки ця Книга піде в загальний оборот, треба, щоб її мали в першу чергу ті, для яких вона видана, себто — члени У. Н. Союзу.

О. С.

НОВИЙ ВОРОГ СССР.

Міжнародні відносини на земській кулі міняються мов у калейдоскопі. До останніх таких змін належать зміни у взаїмнім відношенні трьох великих держав: Великої Британії, Злучених Держав Америки і Японії. Ці відношення, згляднo їх зміна, мають першорядне значіння для нас.

Недавно був іще час, коли дуже загострені були стосунки між Америкою й Анґлією, між Анґлією і Японією, між Японією й Америкою. Японська експанзія в Китаї, зазіхання Японії на Філіпіни й Австралію, плян обходу Синґапора через спеціяльно виритий на північ від нього канал, — усе те, наробило багато злої крови в обох анґльосаксонських державах. А для нас це мало той вислід, що обидві ті держави зачали недвозначно шукати зближення чи порозуміння з СССР. Спеціяльно Велика Британія готова була навіть пустити совєтську Росію на Середземне море.

Але ось одна по другій наспівають звістки, які заповідають зовсім що інще.

Чен Кай Шек ставляє опір японському просуненню в глиб Китаю, його цілковитому опануванню. Дальше, на останніх виборах у Японії до парляменту несподівано опозиційні партії зросли на силі і значінні. А що найважніше, занепокоєні розмахом японської експанзії, обидві анґльосаксонські держави простягають собі руки через „великий став".

Японія повертається назад.. Ворожість СССР, ворожість Китаю і нехіть Америки й Анґлії — це все можна було зносити деякий час, поки не скріпло положення Чен Кай Шека, поки не наступило зближення між Анґлією й Америкою і поки Велика Британія бавилася в пацифізм і не зачала ґіґантичної розбудови своїх збройних сил. Коли це все наступило, наступила і для Японії пора ревізії своєї дотеперішньої політики, властиво не ревізії її напрямних, а звільнення її темпа.

І ось уже наспівають інформації про мирне успосіблення країни Сходячого Сонця супроти Великої Британії й Америки. Рука Анґлії, рука згоди, що так довго висіла в повітрі, шукаючи японської руки для спільного порозуміння, нарешті стрілася з такоюж рукою Японії. Японський кабінет висловив своє бажання навязати переговори з тим самим Лейтоном (британським аґентом у Китаї), з котрим досі Токіо не хотіло числитись і котрий даремно старався наладити якийсь „модус вівенді" з Японією. Тепер правдоподібно такий „модус" знайдеться. Японія відмовиться від своєї програми максімум, від проковтнення цілого Китаю, відмовиться від австралійських погроз, від загрози Сінґапора, від претенсій виключного панування на Тихім океані, відмовиться від засади „замкнених дверей" у Китаї, повернувши, бодай у частині Китаю, що підпадає впливам анґльо-саксонців, до політики „отвертих дверей"..

Ця добра воля Японії напевно приведе і до порозуміння щодо морських зброєнь, до якого досі не могло властиво прийти між нею й Анґлією та Америкою з другої сторони.

Чому цей зворот цікавить нас? Передівсім тому, що знівечить російські пляни втягнути в антияпонську (і проросійську) комбінацію Анґлію й Америку. Подруге тому, що, порозумівшися з Японією й уреґулювавши свої взаїмні претенсії в Китаї, Анґлія головно не потребуватиме звертати уваги на СССР і робити їй — за піддержку на Сході — концесій в Европі і спеціяльно на Середземному морі. Старий анґлійсько-російський антаґонізм знову виплине на поверхню... З чого ми можемо лише тішитися. Росія, своїм звичаєм, зачне мститися, як усе, наґально і глупо. Підсилить свою комуністичну пропаґанду в Анґлії й у її кольоніях, а це ще більше пхне Лондон проти неї. А антаґонізм Анґлії, коли до того вже прийде, є тревалий і завзятий.

Останні події цінні для нас тим, що бльокові проросійських держав, які гадали, що вже от-от зеднають остаточно для своєї справи Альбіон — що тому бльокові його інтриґа не вдасться... Протиросійською лишиться Японія, лишиться нею Німеччина, і стане Анґлія. Факт — вагітний у необчислимі можливості для укладу сил на сході Европи, особливо підчас крізи, яку переходить большевизм.

ВЛАСНІ СИЛИ

(Для „Свободи").

Від упадку нашої держави важко перемогти в нас пустомельство про орієнтації. Фактом безспірним є, що ніякої активної міжнародньої політики ні одна із політичних ґруп не веде, бо одні з тих ґруп є малочисельні, другі не мають грошей на міжнародню акцію. Одначе це не перешкоджає великій скількості українців орієнтуватись, на кого тільки завгодно. Зорема наша політична еміґрація в Европі без орієнтацій не може жити, й залежно від того, в якій країні вона перебуває, на того й орієнтується. Боротьба з тими орґанізаціями надзвичайно важка й майже безплідна. Її знищити можуть лише доконані факти, а до часу повстання нашої держави творча праця й боротьба з ворогами. Бо хоч усі ті „зорієнтовані" не є злими українцями, то вони не вірять у власні сили нації, до якої належать. Вся дотеперішня творча праця й боротьба видається їм надто малою, потужність української нації надто слабкою, щоб вони могли повірити в те, що тільки власними силами можна будувати свою державу і тільки на власні сили, чи то в боротьбі, чи в будівництві розчисляти. Всі події міжнароднього й далеко йдучого характеру таких людей, принципіяльних в орієнтації, нічого не вчать, як не вчать також здобутки власними силами.

Нам, що стоїмо на принципі власних сил, мусять бути міжнародні події завжди виразним показником та пересторогою, що це значить узалежнити себе від чужої сили. Недавні факти з української історії, як договір уряду УНР з Польщею, договір з Денікіном, чи врешті договір Центральної Ради з „осередніми державами Европи", дуже дорого коштували українську націю, а тому й нові експерименти в цій ділянці зовсім непотрібні. Одначе ми бачимо в останньому часі на европейському суходолі нові факти, а саме здобутки тих, що опираються на власні сили і втрату тих, що орієнтувалися, чи попали в залежність інших. Зайвим перечисляти всі ті успіхи в зверхній політиці, які мала в останніх роках Німеччина. Неменш зайвим перечисляти успіхи Італії, яка також опиралася тільки на свої власні сили. Натомісць Мадярщина й Австрія, що були державами залежними й орієнтувалися на Італію, потерпіли в своїй орієнтаційній політиці велику поразку. Ніхто інший не був покровителем Мадярщини, обкроєної тріянонським договором, як Італія. З метою допомоги Мадярщині Італія форсувала справу ревізіонізму, одначе з цього форсування користала вона, а не Мадярщина. Натиск Німеччини на Австрію не мав успіху в минулих роках не через орієнтацію на Італію й активне втручування у внутрішню політику Австрії, а через німецьку слабість. Одначе італійсько-етіопська війна поставила головно Анґлію проти Італії. Впливи Анґлії на Францію є надто очевидні, щоб можна італійсько-французькі взаємовідносини розглядати під кутом зору соціялізму й фашизму. Це примусило Італію замиритися з Югославією, а також затіснити свої відносини з Німеччиною. Все це сталося на рахунок тих держав, що орієнтувались на Італію. Потягнення Італії цілком відповідають її теперішньому міжнародньому положенню й обвинувачувати її в якихсь злих намірах супроти Мадярщини й Австрії не можливо. Італійська зверхня політика, як і врешті політика кожної держави, спрямована на посилення цеї держави, хочби коштом інших, а не на послаблення своєї для розвитку інших.

В історії народів є випадки, що дві чи більше держав мають спільний інтерес й узгіднюють свою політику, заключають союз, але і в таких випадках вони мусять опиратися тільки на свої сили. Хто мав наґоду читати спомини бувщого шефа ґенерального штабу австро-угорської армії, фон Гецендорфа, той міг переконатися, що австрійська армія потерпіла поразку у першій фазі війни проти Росії головно тому, що Гецендорф розрахозував в більщій мірі на німецьку армію, як на австрійську. Врешті, хто був в Україні в часі побуту австро-німецьких військ, той мав нагоду переконатися, що ті союзники жерлися між собою через здобичу, в яку вони повернули свойого союзника, Україну. Нічого й згадувати про польсько-український договір з 1920 року. Договір цей став петлею для української державної самостійности. Зашкодив нам і договір з Денікіном, хоч був наскрізь мілітарний. Шкодила нам і орієнтація галицького уряду на Антанту в 1920—23 р.

В останньому часі залежно від ходу міжнародніх подій деякі з бувших українських політиків почали метушитись. Їм уже вбачається нова війна, а тому, мовляв, треба якнайшвидше зорієнтуватись, на кого нам зробити нашу ставку. В розмові з ними легко помітити, що вони взагалі „плавають" у міжнародній політиці, й або є найчорнішими песимістами, або дивляться на політику тої чи іншої держави найрожевіше, а залежно від цеї рожевости в безмежній скількости переоцінюють спроможності тої держави, від якої хотілиб допомоги для України. Нераз доводилось мені вказувати в пресі й публично, що наша історія найвиразніше й найпереконливіше доказує, що воєнні чи політичні союзи України кінчалися невдало не через слабкості наших союзників, а через нашу невіру у власні сили нації. Навести хочби союз Хмельницького з татарами, союз з Московщиною, союз Виговського з Польщею, союз Мазепи з Карлом XII., союз Центральної Ради з „осередніми державами".

Дехто із „орієнтуючихся принципово" вказує, що Антанта допомогла Чехословаччині, Польщі та балтійським державам. Воно в дійсності так, але яким коштом? І ця допомога була необхідною в інтересах держав Антанти, а не в інтересах поневолених народів. Як виглядалаб нині Европа, колиб залишилась була Австро-Угорщина? Чи не в інтересі Антанти було відкинути свойого союзника — Росію від Балтійського моря? Та всі ці повсталі держави заплатили аж надто дорого за допомогу, з якої вони також скористали.

Не можна знову з другої сторони закидати зовсім міжнародню політику, а зокрема пропаґанду нашої визвольної боротьби серед чужинців, як це також серед українців деякі пропаґують. Потреба тісних звязків із чужинними державами у нас велика хочби тому, щоб знати про їхні пляни, щоби паралiжувати ворожу політику, наскільки це можливо. Одначе не можна також міжнародньої політики примітизувати, як це деякі роблять, чи хочуть робити, пропаґуючи скликання Всеукраїнського Конґресу, який, мовляв, уже буде великим фактором перед чужиною. В дійсності такий конґрес буде великим зером для чужини, зокрема для тих держав, що рішають у світовій політиці. Навпаки, чим більш буде активною наша боротьба з окупантами України, чим більш буде орґанізованої сили української приймати участь у цій боротьбі, тим більш це буде переконливе для великих держав, що вони не можуть всупереч волі цього змагаючогося народу рішати про його долю. В кожній боротьбі, а зокрема в збройній боротьбі рішає тільки сила; всі інші фактори є лише допомічними, які працюють для успіху цеї сили. Книжка ґен. Людендорфа про „тотальну війну" переконливо про це доводить. Врешті не треба бути аж ґенералом, щоб уміти проаналізувати вартість власних сил і вартість орієнтацій. Анґлія рішилась озброїтися, не бажаючи покладати свою оборону в руки Ліґи Націй, ані ніякої іншої держави. Збродться також інші держави, мовляв для успішного ведення своєї політики. Отже в Европі, зокрема тепер, іде опертя на власні сили, тому й українцям треба цього принципу придержуватися більше, ніж це було досі.

О. Бойків, Париж.

ІТАЛІЙСЬКА ЖІНКА

Славна данська письменниця **Карін Міхаеліс** помістила в данських часописах цікаву статтю про суспільне життя жінки в Італії.

* * *

З кінцем жовтня кожного року святкує вся Італія „велику параду". В 1936 році брало участь у цьому святі пятсот тисяч дівчат. Білі блюзки, чорні спідниці, на-пів довгі, шапка з чорного шовку та білі рукавички — це їх однострій. Рукавички були в Італії все „обовязкові" для пристойно зодягненої жінки. Фашистівський режім поширює цей ґардеробний припис навіть на зовсім малі дівчатка.

У дівочих і хлопячих школах учителі передівсім жінки. У середніх школах, ґімназіях і т. д. хлопців аж до 16-го року життя також виховують професорки, які, самособою, мають повне право вийти замуж, дістають, скільки разів зайде потреба, платні відпустки на час злогів.

На ніякому ступні шкільної науки не є дозволена тілесна кара. Зате пристосовують інші кари, дуже гострі, щоби впоїти в дітей залізну дисципліну. Малі чи великі, багаті чи бідні учениці обовязані носити в школі однакові довгі блюзки зовсім такого самого матеріялу: символ рівности супроти прилюдної освіти. Крім того велику вагу прикладають в Італії до шкіл на свіжому повітрі.

Від кількох літ загальний шкільний обовязок продовжили до чотирнацятого року життя (замісць до дванацятого). Метою тієї зміни є запевнити дітям докладнішу освіту та щоб охоронити їх перед передчасним використуванням їхньої сили до зарібкової праці. Учительок в Італії багато більше ніж учителів, хоч учительські платні підвищено майже десятькратно, відколи Мусоліні прийшов до влади, який сам також був учителем.

Італійські університети мали в 1936 році коло 37 тисяч слухачів, у цьому понад 5,000 слухачок. Студентки записуються головно на медицину та спеціялізуються у ділянці жіночих і дитячих недуг та окулістики. Багато є директорок або інтенданток шпиталів і клінік. На фільософічному виділі, головно на літературному та суспільних наук що року є також багато слухачок. Це тим цікавіше, що в Італії, як і у Франції, жінка в дійсности виключена від участи в політичному житті. Часто стрінете три-чотири дівчині з одної родини, що вчаться в університеті.

Хоч так багато є в Італії студенток, вони зовсім не виявляють охоти жити „а ля ґарсон" чи „жити своїм життям". Коли в Римі мають іще деяку волю, то на провінції, напр. у Палєрмі, викликалоб це нечуваний скандал, колиб студентка сіла в каварні в товаристві якогось із своїх товаришів, або колиб позволила на вулиці товаришити собі якомусь мужчині, який не був би її батьком або братом.

Моральність у фашистівській Італії дуже строга. Щодо цього нема уступок ні компромісів. Всі жінки під тим оглядом рівні. Бо в Італії подружжя нерозривне, а юнаки хочуть мати наречені зовсім „чесні" без ніякої минувшини. Жінки, які мають доступ на всі виділи, можуть опісля відповідно до своїх здібностей та дипльомів вибирати собі всякі можливі карієри, включно з карієрою державних службовичок.

Рідко коли показується італійка після заходу сонця на вулиці без товариства. Минулого року відважилася я ввійти в Міляні пополудні сама одна до каварні. Величезний льокаль був повніський гостей. Отже в тій масі, принайменше з двіста мужчин, була я одна самітна жінка. І без уваги на мій поважний вік і поважний вигляд я відчувала, що на мене зглядаються так зчудовано, що я мерщій утекла.

Від шестого року життя малих італійок приділюють до „Піколє Італіяне", де впоюють у них перші основи фашизму. Остаються там до чотирнацятого року життя: тоді поступають на один ступінь і відтоді належать до „Джоване Фашісте". Відтепер мають право носити спеціяльний однострій. Дуже добра новина: від вчасних літ переходять дівчата курси ґиґієни, головнож жіночої. Пізніше вчаться не тільки основ, а переходять і спеціяльний курс плекання хорих. Вчаться також стенографії та писання на машині.

(Кінець буде).

Батько: Мама каже, що ти, Юрчику, не був чемний.

Синок: Я таткові скажу всю правду: мама чує упередження до мене. Я сам чув учора, як говорила до тети, що я зовсім подібний до татка...

—o—

— Як то, пане, ви все ще тут шукаєте, — питається поліцай у ночі пяного добродія. — Вже дві години шукаєте ключа!?

— Ключ я вже знайшов, та тимчасом загубив браму...

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО Є В ІМЕНІ.

Розписалися польські газети з радістю й гордістю про нагородження Моніки Кравчик з Мінеаполиса місячником „Контрі Говм Меґазін" нагородою 1,000 долярів на конкурсі за повість про життя на фармі.

Величаються нею польські газети, бо вона не перемінила свого імени на американське, не назвалася, наприклад, панею Крофорд.

І кажуть, що чужинецьке імя зовсім не перешкоджало пані Кравчик дістати нагороду. Пані Кравчик не перешкодило, але тим, що нагороди не дістали, їх чужинецьке імя може послужити за оправдання: І я булаб нагороду дістала, якби не моє „форинерське" імя.

ЧОМУ ЧИТАТИ?

Гарі Гансен, літературний критик „Ню Йорк Ворлд-Телеграму", пишучи про книжку американського вченого Ернеста Симонса про московського поета Пушкіна, каже:

„Пушкін був великий любовник свого часу; він мав дівчата в кожнім місті, і дуже радувався, як дістав грецьку дівчину, котру колись поцілував англійський поет Байрон. Пушкін був великий московський поет; він був предтечею... Пушкін був ліберальний і чоловіколюбний; він гнувся перед царем, але його вірші загрівали борців за суспільну реформу".

Отже чому повинніб американці читати Пушкіна? Чи тому, що він великий поет? Чи тому, що він був за суспільні реформи? Чи може тому, що він був великий любовник і мав дівчину в кожнім місті, як добрий моряк має жінку в кожнім порті?

ЧИ СПРАВДІ ЛЮБИВ?

Пише Гансен:

„У книжці Симонса пишеться про любовні афери Пушкіна, хоч він протестує, що „число його вибриків може змусити рахунки памяти". Він перевищає Байрона своїми пристрасними звязками з численними жінками, замужніми й незамужніми".

Цей уступ критики має наголовок: „Він (себто Пушкін) любив жінок".

Чи справді він їх любив, коли любив їх так багато?

ЧИ ЦЕ ЛЮБОВ?

„Це все дозволяє нам переконатися, що він (Пушкін) був неспокійний чоловік, хиткий характер, розбитий між партіями, що потішався жінками".

Чи той, хто любить жінки, потішається жінками?

Це нагадує мені хвальбу одної пані, що, показуючи на своє мешкання, все прибране мисливськими трофеями свого мужа, головами жубрів, серн, зебр, запевняла свою товаришку: „О, мій муж так звірята любить!"

ВІДКРИВ ДИВАЦТВО.

Клівлендська газета „Прес" помістила недавно статтю Теодора Андрики, котра подала читачам газети сензаційні факти. Стаття пише про газети чужинецькими мовами:

„Серед неоспіваних героїв національних груп", пише стаття, „є редактори чужомовних газет. Більшість 12 чужомовних щоденників і з 23 тижневиків, що виходять у Клівленді, це робота одного чоловіка. У виняткових випадках два чоловіки діляться роботою. Два або три з них мають повний штаб".

Це для американської преси справжня чудасія. Для американців газета має сповняти важне культурне завдання. Як може вона сповняти це завдання, коли в ній є так мало культурних робітників?

ПРО КОГО ПИШЕ?

Американський письменник жидівського роду Натан Аш написав книжку „Дорога: В пошукуванні Америки". Автор описує, як це він вибрався в дорогу по Америці з наміром пізнати справжню Америку.

Пишучи про цю книжку, Ралф Томпсон, літературний критик „Ню Йорк Таймсу", каже, що Натан Аш видно не старався пізнати всю Америку, а лиш одну Америку, а саме „Америку видідичених". Справді, біднота Америки це важна частина Америки, але це ще не вся Америка, каже Томпсон.

„Дорога" є либонь вірнішим портретом автора, ніж портретом Америки", закінчує критик.

І це мабуть можна сказати за більшість авторів: За кого він не писав би, автор усе пише й про себе, навіть як про себе ні словом не згадує.

ІТАЛІЯ КИДАЄ ВИЗОВ АНГЛІЙСЬКІЙ МОРСЬКІЙ СИЛІ.

Підсекратар італійського міністерства морських сил, адмірал Доменіко Каваніярі, подав до публичного відома, що Італія незабаром не буде задоволятися тільки постоєм своїх бойових кораблів на Середземному морі, а буде їх висилати в світ, по інших морях. Цю заяву вважають у міжнародніх політичних кругах дуже важною. Вона може мати далекойдучі наслідки у світовій політиці.

Цю заяву порівнюють із подібною німецькою заявою на початку цього віку. Німеччина, яка спершу почала поширювати свої заграничні ринки й розбудовувати свої кольонії, забажала певної гарантії для своїх торговельних кораблів, і вслід за тим почала розбудовувати свою воєнну фльоту. Та в цьому відношенню вона попала в конфлікт з Англією, яка від віків має перевагу на морі; остаточно це довело до світової війни.

На днях Італія спускає на воду два величезні бойові кораблі, Літоріо і Віторіо Венето, обидва по 35,000 тон, побудовані за найновішими вимогами воєнної техніки. Рівночасно пороблено пляни, щоб як тільки ці кораблі опустять будівельні доки, покласти основи під нові два кораблі. Італія не криється з плянами поширити свою морську експансію також на Атлантійський океан. Покищо вона обмежується на лінії по Середземному, Чорному, Червоному й Індійському морі.

Та рівночасно з цими плянами Італія пильно слідить, яку це буде мати реакцію в Англії. Італійці дуже добре знають, що коли йде про володіння над морем, то англійці є сміливі й дуже витревалі. Англійці живуть на острові, який не може їх ніяк прокормити. Ледве, чи той харч, який вони продукують в Англії, вистарчив би їм на пів року. Решту харчів англійці спроваджують зза моря, зі своїх кольоній, або з інших країв, з якими ведуть торговлю. Тому англійці все завзято боролися з тими державами, які загрожували їх морській силі. В той спосіб англійці знищили колись Голяндію, Еспанію, Францію і Німеччину. Це Італія має тепер на увазі.

Відпочинок.

— Чому ви, пане, такі прибиті, сумні?

— Е, це ніщо, я собі лише відпочиваю.

— Якжеж це можливе?!

— А так, бо я з фаху комік!

ВІД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

За кілька днів зідуться до Філядельфії представниці українського жіноцтва, зорганізованого в рядах Союзу Українок Америки. Зідуться на наради третьої конвенції С. У. А., щоб тими нарадами скріпити не тільки жіночу організацію, але й українську ідею в Америці.

Надіємося, що цю конвенцію відвідає теж і те патріотичне жіноцтво, що ще не є в рядах С. У. А. Щоправда, ці жінки не будуть могти користати з усіх прав повноправних членкиць С. У. А., що є зрозуміле, та всетаки їм буде дана радо нагода забирати слово і висказати свої думки щодо того, як нам використати наші жіночі сили для піднисання українського життя в Америці.

Союз Українок з радістю витатиме ріжні представниці нашого жіноцтва в Америці, що схочуть на конвенції дати вираз такому переконанню, що національно думаюче жіноцтво в Америці повинно обовязково знайтити спосіб співпраці для добра всім нам спільної і всім нам дорогої Української Ідеї.

Програма Третьої Конвенції С. У. А.

Конвенція відбудеться в днях 29. травня (субота) і 30. травня (неділя) 1937 р. в Українськім Горожанськім Домі, 847 Норт Френклин вулиця в Філядельфії, Па. Конвенція зачнеться в суботу, точно в годині 9-тій рано.

Порядок конвенції в дні 29. травня.

Передполуднева сесія.

1. а) Молитва; б) Гимн С. У. А.
2. Відкриття конвенції: а) Привіт голови С. У. А., п. А. Вагнер; б) Офіційне відкриття конвенції головою конвенційного комітету, п. Дмитрів.
3. Вибір президії.
4. Вибір комісій.
5. а) Привіти; б) Звіти делеґаток.

Пополуднева сесія:

Реферати:

1. Обовязки української жінки на еміґрації — Олена Штогрин.
2. Приєднання молоді до С. У. А. — О. Сивуляк.
3. Українське Народне Мистецтво — К. Гупало.

Після кожного реферату відбудеться дискусія, по якій будуть поставлені резолюції.

Дня 30. травня 1937 р.

1. Реферат орґанізаційний — членкиня головної управи С. У. А.
2. Дискусія і резолюції.
3. Звіти головної управи С. У. А.
4. Звіти двох комітетів при С. У. А. (мистецького і допомогового).
5. Дискусія над звітами й уділення абсолюторії старому урядові.
6. Українська жіноча преса в Америці.
7. Справа приналежности С. У. А. до жіночих міжнародніх орґанізацій.
8. Вибір нового уряду.
9. Звіти комісій і дискусія.
10. Внески і запити.
11. а) Закриття конвенції. б) Відспівання українського й американського гимну.

Завваги:

а) Пригадуємо ще раз делеґаткам, щоб кожна подбала про те, щоб узяти з собою на конвенцію стилевий народній стрій, у якім буде могти виступити на „Вечорі Народньої Ноші".

б) Подаємо до відома гостей, що їх запрошуємо до участи в нарадах **першого** дня конвенції, бо **другий** день призначений для делеґаток і членкиць для полагодження справ орґанізаційних. Як гостей так і все наше громадянство запрошуємо до участи в Святочнім Концерті, як теж у „Вечорі Української Народньої Ноші", які відбудуться в неділю, дня 30. травня 1937, в год. 8-мій вечором в Українськім Горожанськім Домі.

В імені головної управи С. У. А. подала:

Пресова референтка конвенції С. У. А.

ЮВИЛЕЙ ГЕНЕРАЛА ВОЛОДИМИРА СІКЕВИЧА.

В Торонті, Канада, завязався комітет, який поставив собі за завдання вшанувати 50-літню річницю військової служби генерала В. Сікевича. Цей комітет розіслав до ріжних осіб і установ запрошення до участи в цьому ювилею. В тих запрошеннях говориться:

„В осени цього року припадає пятьдесята річниця військової служби взагалі і двацята в Українській Армії нашого заслуженого військового, політичного й громадського діяча Генерал-Хорунжого Володимира Сікевича.

„Серед нас у Канаді живе на вигнанню з Рідного Краю один з велико-заслужених державних мужів України, один з творців української армії і її полководець, який зі зброєю в руках боронив від ворогів нашу батьківщину і нашу державу. Від самого початку нашого визвольного руху генерал Сікевич був на чільних і відповідальних становищах, а то: член Військового Зїзду, командант Гайдамацького Полку, командант Словянської Групи, а пізніше посол України до Угорщини. Після втрати нашої державности генерал Сікевич переїздить до Канади й за останніх десять років невтомно продовжує свою працю за визволення Української Нації.

„Перебуваючи тут у Канаді в тяжких матеріяльних обставинах, маючи близько сімдесять років, генерал Сікевич не жалує ні часу ні сил для української справи. Своїми кількаразовими обїздками по цілій Канаді й Злучених Державах Америки генерал Сікевич значно поширив серед чужинців відомости про Україну й про її визвольні змагання.

„Суспільність культурних народів завжди шанує своїх заслужених людей. Ось тому то всі церковні, політичні й громадські орґанізації міста Торонта, де постійно живе генерал Сікевич, створили комітет для вшанування трудів і праці генерала Сікевича. Заходами цього комітету відбудеться 12. вересня 1937 р. в місті Торонто Святочний Вечір-Академія в честь генерала Сікевича. Програма цієї академії буде оголошена пізніше.

„Повідомляючи наш широкий загал про це, підписаний Ювилейний Комітет взиває все українське громадянство взяти в цім ювилею участь: численною присутністю на цьому святі, висилкою делеґатів від орґанізацій, висилкою писемних привітів і телеграм, а також причинитися до ювилейного дару, який комітет бажає зложити Високодостойному Ювилятові. Привіти і дари просимо слати на адресу: Jubille Committee, c/o Dr. W. Yarmey, 540 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada".

За Комітет підписані: **Д-р В. Яремій**, голова; **Василь Гультай**, секретар; **адв. Т. Гуменюк**, скарбник; **І. Коршинський**, фін. секр.; **І. Р. Ковалевич**, член.

Непорозуміння.

— Чи думаєш, що мужчина може рівночасно кохати дві жінки?

— Певно, одначе поки одна про другу не довідається!

БОРОТЬБА З ОБМАНСТВОМ У ТОРГОВЛІ.

Федеральні та стейтові установи, як теж деякі приватні орґанізації обєднали свою діяльність на те, щоб дати консументам кращу охорону перед ошуканством. Тому, що оголошення це один з головних способів для привабловання легковірних покупців, багато з тих зусиль спрямовано проти тих одиниць та фірм, котрі у підступний спосіб представляють свої товари чи вироби у публікаціях або у ріжних „спеціяльних випродажах".

Річний рапорт Бюра Кращого Підприємства міста Ню Йорку виказав своє заінтересування тою справою. Там надмінено, що обманство це звичайне діло в багатьох американських містах.

Типічними є так звані нещасливі чи припадкові продажі, звичайно попереджувані свого роду мильними оголошуваннями. Багато з тих „погневих продажів", то знов „посмертних продажів" або через „вихід з торговлі", це чистий обман, тому, що ушкоджені товари продають по дуже перебільшених цінах. В одним випадку фабрика виробу одежі, маючи низку власних склепів, котра проголошувала випродаж через „вихід з торговлі", попала під строгі досліджування Бюра Кращого Підприємства. Виявилося, що там зайшла зміна власників, але фабрика не мала на меті закриватись. Щобільше, через такий припадковий випродаж, ціни товарів значно підвищено. Коли відкрито ці факти, кілька нюйорських газет відказались приняти оголошення тої фірми.

„Умебльовані помешкання" дальше продовжають звабловати багато довірливих покупців. „Умебльовані помешкання" це кімнати, винаняті продавцями меблів, котрі оголошують на продаж вживані меблі, килими, холодільні й іншу хатню обстанову. Ці товари виставляють на продаж за „півдармо", тому, бо загалом власники „виїжджають в іншу місцевість", або „виїжджають за границю" чи „покидають родинне огнище" через родинні непорозуміння. В тих помешканнях жінка стрічає покупця, одначе це тільки нанята робітниця склепу, представляючися за хазяйку.

Приманливе оголошування практикується у Ню Йорку, як теж по інших містах. Повні збірки меблів на всі кімнати, радія й інші вироби виставляють на продаж по неймовірно низьких цінах, але це робиться тільки на те, щоб звабити покупців у надії, що вони куплять інші річи, коли довідаються, що предмет, за яким питають, „уже випродано". Дуже часто в оголошенях поміщують образки річей, виставлених на продаж, але коли покупець зайде до склепу, то зараз переконається, що проголошувана річ є багато дорожча від поданої в оголошенню ціни. Нема вже там запевнення, що за товари не треба нічого платити наперед, або що стару обстанову приймають і дають рабат на нові. Головною ціллю є дістати покупця до склепу, де продавець робить на нього сильний натиск, щоб зломити його відпорність та наклонити до купна.

В одним випадку велика торгівля обувою оголошувала уневажнені (кансельовані) черевики, мовляв, вони були оригінально вироблені для відомих склепів у багатих секціях на Пятій Евені в Ню Йорку. Для доказів продавці вказували на печатку в середині черевиків, одначе, як виявилось, ті печатки прибивав сам склепар без ніякого уповноваження. В цім випадку власника склепу потягнено до судової відповідальности та засуджено на два місяці тюрми за обман.

На багато інших випадків фальшивого представлювання товарів звернуло свою увагу Бюро Кращого Підприємства. Оголошувано одяжу з чистої вовни, а дослід виказав усього 69 відсотків вовни. Показалося, що „шовкові" краватки були зроблені з імітації шовку, званої рейон. „Голяндські рулети на вікна, зроблені з полотна першої якости", як показалося, були зроблені з бавовни, а „бронзові" долівкові та столові лямпи мали тільки бронзове викінчення, а були зроблені з цинкових рур, покритих міддю.

В додатку до обманів у торговлі, через що було звиш 13,000 слідств у самім Ню Йорку, певне число одиниць, займаючись обманливими збірками фондів під покришкою добродійних допомог, були оскаржені окружним прокуратором. Кількох з них вже засуджено на вязничну кару, а інші ожидають судової розправи.

ФЛІС.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Олімпія Гамкало, Ню Йорк, Н. Й. — Згідно з Вашим бажанням подаємо, у звязку з протоколом Обєднання, проголошеним у „Свободі" з 30. березня б. р., ось такі думки, висловлені Вами підчас дискусії над українськими радіовими програмами в Америці:

„Сила радія як для доброго так і злого, для пропагування нашої доброї справи, є дуже велика. Виховне значіння радія є таке велике, що не можливо недоцінювати серйозности цеї справи. Ми повинні мати радіові програми, які представлялиб українську культуру і виявилиб українські ідеали. Вони повинні обнимати музику, історію, загальні відомости, як також спеціяльно дібрані предмети, як наприклад поезію і тим подібне, що булоб для нас вартісним".

М. Г., Філядельфія, Па. — Тепер не надається до друку. Використайте це в наступнім році в День Матери.

ОСТАННІЙ СЕЛЯНИН ЛОНДОНУ.

Мабуть кожний подумав би, що в такому велитенському місті, як Лондон, не може бути й мови про рільництво. А всеж Лондон у самому місті мав донедавна кілька нив і левад, які обробляли справжні селяни. Сьогодні є вже лише один селянин, який в одній дільниці має невеличку ниву та ще працює на ній. Це 68-літній Гол Кін, якого в Лондоні знають під прізвищем „останній селянин Лондону". Старий Кін каже, що в Лондоні ще тому пятьдесять літ було багато нив, огородів і садів, які своїми плодами значно засобляли лондонські базарі. Зчасом ті ниви, огороди та сади забудовано.

— Як я випю чарку, то мені здається, що в мене ввійшов новий чоловік.

— То навіщож пеш і другу?

— Бо й тому треба дати.

Сталін прикликав до себе прокуратора Вишинського:

— Хто ще з давніх приятелів Троцького остався при житті?

— Тільки ви, товаришу Сталін!

МЕШКАЛЬНЕ ПИТАННЯ.

Якщо конгрес ухвалить законопроєкт сенаторів Вагнера і Стіґела ро створення федеральної мешкальної комісії, будова помешкань на більшу скалю станеться дійсністю, що теж значно зменшить ряди безробітних. Той законопроєкт передбачає будову достаточного числа мешкальних домів для тих, котрі з браку фінансових засобів не мають змоги купити або винаймувати для себе вигідні мешкання. Департамент скарбу був би уповажнений випустити облігації (бонди) на суму не більше як один біліон долярів на час чотирьох літ. Держава позичалаб ці гроші містам, повітам і стейтам на будову нових дешевих домів. У згаданім законопроєкті є точка про підмогу не більшу десять міліонів долярів річно, чотири роки, щоб можна було дістати модерне помешкання по яких шість долярів місячно від кімнати.

Кажуть, що досвід вповні виказав суспільну вартість мешкальних проєктів, ведених під федеральним надзором. Підчас світової війни федеральний уряд збудував пляновані громади, замісць бараків, для індустріяльних та інших воєнних робітників. Видано яких 175 міліонів долярів у 79 воєнно-мешкальних проєктах. Оселі, як Букман і Честер у Пенсилвенії, як теж Сісайд, старанно упляновано перед будовою. Обширні помешкання збудовано так, що до кожної кімнати могло доходити сонячне світло та що їх можна було легко провітрювати. У плянах будови була думка про здорове соціяльне та умове життя людини. Це був перший крок Америки до модерних помешкань.

Одначе повоєнний час здержав цей рух за кращі мешкання. Тому забракло було 1,250,000 мешкальних кватир. Приватні підприємці тоді взялися за цю велику працю, але в них замісць модерних помешкань була у пляні скора будова та великі зиски. Такого роду модерні доми, які побудовано з допомогою уряду на більшу скалю після війни в Европі, були зовсім немислимі в Америці. Кампанія з кличем „два автомобілі у кожнім ґаражу" підчас вершка добробуту відбилася в Америці на лихих мешканнях, з чого пішла поговірка: „Пакуй родину в автомобілі та тікай з дому".

Заінтересування кращими помешканнями знову віджило підчас депресії. Піднесені пляни, у червні 1933 року, про громадські мешкання для привернення праці виконано у великих розмірах. Для індустріяльних робітників побудовано містечка, подібні до англійських садкових міст, на передмістях великих міст, а з допомогою земельних наділів це саме зроблено у більш хліборобських округах. Мешкальний Відділ при Адміністрації Поступу Праці виконав пляни перебудови старих мешкальних домів у 37 містах. Позичок уділювано підприємствам з обмеженими дивідендами, котрі будували мешкальні доми для людей з обмеженими приходами.

У місті Ню Йорку мешкальні доми, звані „Гілсайд", де знаходиться 4,948 кімнат, були найбільшим того роду проєктом. В околиці Вилйемсбурґа, дільниці Бруклин, збудовано доми, звані „Тен Айк", що було найбільшим мешкальним проєктом PWA. Ці доми збудовано на просторі 24 акрів землі, на котрих передтим стояли старі будівлі. Всіх є двацять домів по 4 поверхи, де знаходиться загально 5,678 кімнат по яких $7.50 місячно, включно з уживанням електрики на освітлення, варення та охолоджування. До всіх кімнат доходить сонце підчас певного часу та їх легко провітрювати. Вставлено всі модерні прилади для санітарности. Захоронки, парк, забавові площі, клюбові льокалі, склепи, громадські механічні пральні — все це знаходиться там для загального вжитку.

В Шікаґо великий мешкальний проєкт, що має 4,500 кімнат у недавній дільниці зі старими домами, названо іменем і на пошану Джейн Адамс, бувшої основниці дому, званого „Гол". Інші доми, звані Джюлія Ц. Лятроп, знаходяться близько промислових осередків у Норт Шікаґо. Там є 777 помешкань, 26 кватир та 182 домів на просторі 38 акрів.

Подібні мешкальні проєкти вже готові, або викінчуються у Бостоні, Бофало, Синсинеті, Клівленді та в багатьох інших містах. Вони є живим доказом, що є можливість позбутись перестарілих домів, гнізд хоріб та злочинів, замінюючи їх на модерні мешкання по дешевих цінах. Це велике зацікавлення тою проблемою вказує, що Америка ступила на дорогу великого будівельного руху, котрий може раз назавсіди полагодить ту справу.

ФЛІС.

ОСНОВИ ДОПОМОГОВИХ РОБІТ.

„Американський нарід це найбільше багатство країни. Праця зберігає його як національний прибуток, а брак праці є національною розтратою".

Ця думка, як висловивсь Г. Л. Гопкинс, Федеральний Адміністратор Негайної Допомоги, в новій книжці, була основою програми праці, яку провадив уряд упродовж більше як трьох літ. В травні 1933 року, коли FERA була організована, 18 міліонів нещасних людей звертались до уряду по допомогу. Досвід допомоги цим економічно зруйнованим крізою міліонам встановив засади допомогової праці як одиноку розвязку питання.

Думка про федеральну відповідальність перед безробітними була новістю 1933 року. Не зважаючи на те, що безробітні люди провели три тяжкі зими 1930, 1931 і 1932 року, витерпіли невимовну нужду, федеральний уряд у тих роках тримався засади, що окремі стейти і місцеві власти мають подбати про своїх безробітних. Була думка, що як федеральна влада перебере відповідальність перед безробітними, то місцеві засоби допомоги вичерпаються. Однак досвід виказав що інше.

„Після більше як трьох літ федеральної помочі", каже Г. Л. Гопкинс, „стейти і місцева суспільність вкладають удвоє більше, як то вони робили перед заснуванням FERA.

Не зважаючи на місцеву допомогу, Адміністрація Допомоги видала майже шість біліонів доларів на поміч американським родинам на вдержання. Г. Л. Гопкинс не робить виправдання щодо розміру тої суми, яка, як він каже, „більше поширила купчу силу від будьяких шість біліонів долярів з усеї суми народніх засобів для прожитку".

Частина цієї суми пішла як безпосередня допомога безробітним, частина но помін хвилево потребуючим фармерам і молодіжи. Але решту грошей ужито на велитенську програму перебрання всіх здібних мужчин і жінок з допомогових списків і забезпечення їх працею в проєктах, розпочатих їхніми власними громадами.

FERA, CWA, WPA, це три успішні установи програми праці, котрі забезпечили роботу міліонам. Люди будують шляхи, мости, летунські стації, каналізацію, школи й інші громадські будинки, парки і площі для дитячих забав. Жінок нанято до подавання гарячих сніданків для недоживлених шкільних дітей і виготовляти одяг для розділення поміж потребуючі родини. Вчителі, доглядачки та професійні люди були заанґажовані на службу для їх власних тяжко діткнених крізою громад.

Тепер, коли найтяжча депресія минула, програму праці скупчено у WPA, яка в додаток до її будівничих проєктів для фахових і напів фахових робітників натискає на професійні та службові проєкти. Всі ці проєкти, Г. Л. Гопкинс каже, змагають творити працю. Він підсумовує досягнення WPA ось-такими словами:

„Безробітний потребує праці, а суспільство будівництва й обслуги, яких ні приватний інтерес, ні звичайні відділи не всилі здвигнути. У багатьох малих містах і сільських округах стверджено, що проєкти WPA піднесли рівень життя на 50 літ наперед".

В поступі і збагаченню американського щоденного життя Г. Л. Гопкинс бачить одиноке справжнє рішення проблеми безробіття, яке існуватиме навіть при повному економічному уздоровленню. Він вірить, що уряд має дальше відповідати за тих, котрі залишаться без праці без найменшої вини з їх боку. „Платні треба піднести, а години зменшити. Нечесні прибутки мають бути обернені в інші цілі. Яких три міліони осіб поверх 65 літ віком треба забрати з ринку праці . . . примусовий шкільний вік . . . мабуть має бути продовжений".

Хоч Г. Л. Гопкинс не пробує піддати думки, в який спосіб чимраз більше одей можуть дістати їм законну частину дібр нимиж вироблених, він додав, що тільки система, оперта на справедливім розділі народнього прибутку, може вдержатись. Сучасна система, він твердить, є встані дати для всіх її робітників такі річи, які тепер мають порівнююче небагато людей: тепле, гідне мешкання, достаточний харч, відповідний одяг, подорожування, вакації, автомобілі, радіо й освіту в каледжах для тих, хто її праґне".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

Жінка вчинила чоловікові бешкет, бо підозріває його, що зраджує її.

— Та успокійся, — каже чоловік — чи не говорив я вже тобі стільки разів, що для мене існує лиш одна жінка на світі!

— Так, — відповідає з плачем жінка — одначе ти ще ні разу не сказав мені, хто це та одна!

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(29)

Слуга священика Дормунда розказав про випадок, що він мав з якимсь чужим напасником, але обличчя напасника він не вмів описати. Бо той так нагло наскочив на нього, що не було часу йому як слід приглянутись. Майор Мартлінґ попав у тяжку задуму. Здавалося, що його мрії, які були так близько здійснення, розвіялися тепер навіки.

Але Тарзан вирвав його з цеї задуми. Він сказав: „Ви знаєте приблизно шлях до затраченої столиці. Поспішаймо скоро туди, то можливо ми злодіїв по дорозі переловимо". Не тратячи багато часу, товариство майора скоро постаралося про віз, запряжений волами, і, наладувавши його ріжними харчами, вони всі пустилися в дорогу.

Це була дуже тяжка подорож. Дорога була з вибоями й гострими камінями. Крок за кроком віз занурявся у нетри, наповнені таємничим чаром. Тарзан ловив разураз вухом ріжні лісові звуки, але не все він умів розріжнити, які звірята ці звуки видають. Недалеко від них, заховані за кущами, чигали наємники Раґляна.

Побачивши віз, один з них заговорив: „Отсе вороги нашого пана". З тими словами він дав приказ атакувати. З криком вискочила ця продажна банда проти товариства майора. Наглий напад цілком збив їх з пантелику. Здавалося, що ось їм усім прийде кінець; що ці опришки вимордують їх усіх уже на першому кроці їх нещасливої виправи.